

Overeenkomsten, contracten enz. met inlandsche Indische Vorsten.

door den assistent-resident, gecommitteerde voor de zaken van Bali en Lombok.

Dén Pasar, den 2den September 1861.

(Was get.) WAANDERS.

VERKLARING.

Ik GOESTI ALIT NGOERAH, radja van Dén Pasar, beloof plegtiglijk.

1°. het Nederlandsch-Indisch Gouvernement als mijn opperheer en de door hetzelfde over mij gestelde magten als mijne overheid allen verschuldigden eerbied, gehoorzaamheid en hulp te bewijzen;

2°. de contracten tusschen mijne voorgangers met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement onder dagteekening van den 13den Julij 1849 gesloten, getrouwelijk na te komen:

en wel in het bijzonder:

3°. het welzijn des volks te bevorderen;

4°. met regtvaardigheid te regeren;

5°. met mijne naburen vrede te handhaven;

6°. den zeeroof te beletten;

7°. den slavenhandel te beletten;

8°. den landbouw te beschermen;

9°. de nijverheid te beschermen;

10°. den handel te beschermen;

11°. de scheepvaart te beschermen;

12°. aan schipbreukelingen hulp te verleenen en gestrande goederen te bergen, en niet te dulden dat onderdanen zulks niet doen;

13°. in geene staatkundige aanrakingen te treden met vreemde mogendheden;

14°. aan Europeanen of andere Westersche vreemdelingen geen gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van mijn Rijk niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den assistent-resident, gecommitteerde voor de zaken van Bali en Lombok.

Handelaars echter zullen in de havens van het Rijk van Dén Pasar worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren, zullende van hun gedurende meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door mij kennis worden gegeven aan den assistent-resident van Banjoewangie, gecommitteerde voor de zaken van Bali en Lombok.

(Was get.) GOESTI ALIT NGOERAH.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-secretaris,

(get.) NEDERBURGH.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Kolonien,

FEITH.

[XXI. 6.]

In aanmerking nemende dat het tot bevestiging van de vriendschap tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en het Rijk van Loewoe, zomede tot uitbreiding van den handel der wederzijdsche onderdanen, wenschelijk is de aloude betrekkingen, tusschen de voormalige Oostindische Compagnie en het Rijk van Loewoe bestaan hebbende, te doen herleven tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en genoemd Rijk,

Zoo is onder de nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie het volgende contract gesloten tusschen

COENRAAD CORNELIS HARDENBERG, assistent-resident en magistraat te Macassar, bij ontstentenis van den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden belast met het bestuur van die gewesten, ter eenre, en

ABDUL KARIEM TOBAROEÉ, Koning, en de hadat van het Rijk van Loewoe ter andere zijde:

Art. 1.

De vorst en de hadat van Loewoe verklaren voor zich en hunne nakomelingen, dat het Rijk van Loewoe een gedeelte uitmaakt

van Nederlandsch Indie en gevolgelijk als zoodanig is geplaatst onder de opperheerschappij van Nederland.

Art. 2.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, hun land nimmer aan eenige blanke natie anders dan de Nederlandsche te zullen overgeven, noch met dezelve eenige verbindtenissen te zullen aangaan zonder de toestemming van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Art. 3.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich tot het voortdurend onderhouden van vrede en vriendschap met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, te zijn de vijanden van de vijanden van Nederland en de vrienden van de vrienden van Nederland, mitsgaders om op aanzoek van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement de hulp te verleenen, welke in hun vermogen is met menschen, wapenen en vaartuigen tegen de vijanden van Nederland en aan de vrienden van Nederland.

Art. 4.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, om geene zendingen of gezanten te bestemmen naar de gezaghebbenden van eenige andere natie dan de Nederlanders, en evenzoo om geene zendingen of gezanten te ontvangen van zoodanige gezaghebbenden zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch Indie.

Zij verbinden zich tevens niet te gedoogen, dat dit door of namens hunne kinderen of aanverwanten plaats vinde.

Art. 5.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, het welzijn des volks te bevorderen, met regtvaardigheid te regeren, den landbouw, de nijverheid, den handel, de scheepvaart te beschermen, geene verordeningen te maken door welke die zouden belemmerd worden, en niet willekeurig te beschikken over de personen en goederen van hunne onderdanen.

Art. 6.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, den zeeroof met alle magt tegen te gaan.

Art. 7.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, aan alle schepen of vaartuigen, welke op de kusten van hun Rijk in nood mogten vervallen, te verleenen bijstand, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen van hunne goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat hunne ondergeschikten zich die toeëigenen.

Ar. 8.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, schepen of vaartuigen of goederen, welke uit zee aan de stranden van hun Rijk mogten aandrijven of aangebragt worden en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten behoeve van de belanghebbende in het openbaar te verkoopen, indien die niet mogten kunnen bewaard worden.

Art. 9.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, van het stranden of aanbrengen uit zee van schepen, vaartuigen of goederen onverwijld kennis te geven aan den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden.

Art. 10.

De vorst en de hadat van Loewoe kunnen vorderen hulp- en bergloon; hetzelfde wordt naar mate van de moeite begroot door den vorst en de hadat van Loewoe.

De vorst en de hadat van Loewoe geven van deze begrooting onverwijld kennis aan den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden.

De belanghebbenden, die zich met deze begrooting bezwaard mogten achten, kunnen de beslissing inroepen van den Gouverneur-Generaal door tusschenkomst van den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden.

Art. 11.

Handelaren en vaartuigen van het Rijk van Loewoe moeten voeren de Nederlandsche vlag en genieten in den handel op Javen op alle andere landen onder het bestuur van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement al de regten, die aan de onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zijn toegekend, mits

Overeenkomsten, contracten enz. met inlandsche Indische Vorsten.

voorzien zijnde, voor de op Europeesche wijze getuigde vaartuigen van eenen zeebrief, en voor inlandsche vaartuigen van eenen beoorlijken pas van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement of van den vorst van Loewoe.

Art. 12.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich de Nederlandsch-Indische muntspecien zoo als die door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden vastgesteld, steeds in het Rijk van Loewoe als gangbaar en wettig betaalmiddel toe te laten.

Art. 13.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich in hun Rijk niet te dulden menschenroof en den handel in menschen, noch den in- en uitvoer van slaven.

Art. 14.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, de bevoegdheid om onder den grond te graven en uit dat graven vruchten te trekken niet te zullen afstaan aan personen niet behoorende tot hunne inheemsche onderdanen, dan na een voorafgaand overleg met den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden, opdat de bedoelde ondernemingen van nijverheid in het meeste voordeel van het Rijk van Loewoe geregeld worden, zonder dat het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zich in dat voordeel eenig aandeel verstaat voor te behouden.

Art. 15.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, geene gronden te verhuren aan personen, niet behoorende tot hunne inheemsche onderdanen, dan met voorweten van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, opdat die huur telkens wanneer zulks het Gouvernement van Nederlandsch Indie mogt noodig voorkomen, geregeld worde in overeenstemming met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, zonder eenig voorbehoud van winst voor het Gouvernement, maar in het meeste belang van het Rijk van Loewoe.

Art. 16.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich, om aan Europeanen of andere Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van het Rijk niet te vergunnen zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden.

Handelaars echter kunnen in de havens van het Rijk van Loewoe worden toegelaten en aldaar verblijf houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren.

Van hun gedurende meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens wordt door den vorst en de hadat van Loewoe kennis gegeven aan den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden.

Art. 17.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich aan allen, die met vergunning van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zich binnen hun Rijk bevinden, te verlenen bescherming van personen en goederen.

Art. 18.

Om alle twisten over het straffen van misdadigers voor te komen wordt uitdrukkelijk bepaald, dat elk misdadiger wordt gestraft volgens de wetten van het land en op het land, waar hij zijne misdaad gepleegd heeft.

Blanken en daarmede gelijkgestelden of derzelver afstammelingen en inlanders, die niet tot de onderdanen van Loewoe behooren en de Christelijke godsdienst belijden, binnen het gebied van Loewoe misdrijf plegende, worden door het Gouvernement gestraft.

Art. 19.

De vorst en de hadat van Loewoe verbinden zich in het Rijk niet toe te laten personen die zich zonder verlof uit de land- of zeemagt van Nederland of deszelfs bezittingen verwijderd hebben, noch misdadigers of veroordeelden uit eenig gedeelte van Nederlandsch Indie ontvlugt.

Zoodanige personen worden bij ontdekking of op aanvraag aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uitgeleverd.

Art. 20.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart zich met het inwendig bestuur van het Rijk van Loewoe niet te zullen bemoeijen, zoolang deze overeenkomst door den vorst en de hadat van Loewoe getrouw en stiptelijk wordt nagekomen.

Art. 21.

Bij overlijden of aftreding van den regerenden vorst wordt daarvan door de hadat van Loewoe onverwijld kennis gegeven aan den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden.

De hadat geeft alsdan tevens kennis wie volgens de instellingen des lands tot opvolger van den vorst gekozen is.

Deze opvolger is gehouden zich schriftelijk te verbinden tot de getrouwe nakoming van de onderwerpelijke overeenkomst.

Art. 22.

Omtrent punten, bij dit contract niet voorzien en die nader blijken mogten regeling te behoeven, wordt voorts overeengekomen dat partijen zich deswege in der minne zullen verstaan.

Art. 33.

Dit contract vervangt alle vroegere overeenkomsten tusschen de voormalige vereenigde Oost-Indische Compagnie of door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met het Rijk van Loewoe gesloten, en speciaal het Bongaisch contract, op den 18den November 1667 tusschen den admiraal SPEELMAN en de vorsten van Celebes, voor zooveel dezelve strijdig zijn met het bij dit contract overeengekomene.

En opdat het ten allen tijde blijke dat het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en de genoemde vorst en de hadat van Loewoe zuiver meenen de opgemelde overeenkomst met alle opregtheid gestand te doen, zoo hebben zij dit tractaat met hun zegel en hunne handteekeningen bekrachtigd.

Aldus gedaan ten gouvernementshuis te Macassar op heden, Maandag, den zestienden September 1861.

De Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden,

Bij ontstentenis,

De Adsisent-Resident en Magistraat,

(get.) HARDENBERG.

Lager stond:

de handteekening, in Macassaarsche karakters gesteld, van den vorst en hadat van Loewoe, ARDOOL KARIEM TOBAROEÉ;

de handteekening van LASANREANG, Opoe Palembang tober boea, tevens Opoe Mantjara toben toewa en hadat van Loewoe, gesteld met een kruisje;

de handteekening van LAKADARIA AROE, tjinrana en hadat van Loewoe, gesteld met een kruisje;

de handteekening van LAWALLA AURONG GOEROE SOERO, hoofdzending, gesteld met een kruisje;

AMBE TARAMBI ANRONG Goera Djawa.

In tegenwoordigheid van den adsisent-resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden,

(get.) BAKKERS.

De Secretaris voor de Indische Zaken,

(get.) SWAVING.

Dit contract is bekrachtigd bij besluit van den twaalfden December 1800 een en zestig.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie,

(get.) E. A. J. W. SLOET.

Ter ordonnantie van denzelve,

De Algemeene Secretaris,

(get.) A. LOUDON.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) NEDERBURGH.

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Kolonien,

FEITH.